

בית

שמות ב

אהרן

מח

וגו'. אבל אח"כ שאינו מדבר מקדושתה אמר ארץ הכנעני, וזה נכון בע"ה.

כד. ויזכור אלקים את בריתו וגו' וירא אלקים את בני ישראל וגו'. עיין ת"י. ויתכן בזה כי אחרי אשר זכר את בריתו נתעורר אצל בני"ג זכירת הברית והרגישו בשעבודם צער רוחני, וזהו שתרגם צער שעבודיהו כמש"כ לעיל, ועי"ז ידע תשובתם בסתר וזהו שהרגיש הכתוב וירא אלקים את בני"ג פירוש את הנקודה הפנימית שבתוך בני"ג שנכלל בזה הרגשת צער השעבוד הרוחני.

ובזה יש לפרש דברי הכתוב ד' ל"א, ויאמן העם וישמעו כי פקד ד' את בני"ג וגו' ראה את עניי. דלשון וישמעו לכאורה אין לו מובן דהא קודם שמעו ואח"כ האמינו, ועל פי הנ"ל נראה לפרש דמקודם לא אמר להם משה רק פקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם, דהיינו השעבוד הגשמי שמצרים מעבדים אתכם וכן ההשפלה כמו שתרגם בת"י וית עולבנא דאיתעביד לכו, ואמר אעלה אתכם מעני מצרים היינו סיגוף העבודה כמו שתרגם בת"י ותמורת זה אתן לכם את ארץ הכנעני ארץ זבת חלב ודבש, אבל לא הזכיר את צער השעבוד והירידה הרוחנית אבל אחר שהגיעו לדרגת ויאמן העם סיפר להם משה גם מה שראה את עניי דהיינו צער השעבוד וזהו שכתבה התורה כי פקד היינו זכירת ברית אבות שע"ז נאמר פקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם דהיינו מה שהבטיח להאבות וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי על העלבון העשוי להם ועי"ז יצאו אח"כ, ומה שראה את עניי הוא דבר נוסף, ויתכן יותר לפרש כי מה ששינה הת"י תרגומו ותרגם כאן על עניי שעבודם ולא סגופם הוא משום דמקודם דכתיב פקד פקדתי אתכם היינו כל יחיד ויחיד בתוך הכלל תרגם סגופיהו, כי הסיגוף הוא על כל יחיד בפני"ע.

אבל כאן דכתיב כי פקד את בני"ג בלשון כלל היינו פקידות הגאולה הכללית וכן כי ראה את עניי היינו עני בני"ג הכללי, ולכן תרגם בלשון שעבוד שהוא על לשון השעבוד הכללי של האומה, ולפי"ז יש לפרש דמקודם הרגיש כ"א מה שפקד אותו בפרט, אבל אחרי שהגיעו לדרגת ויאמן שמעו והבינו את הרגשת הפקידה של הגאולה הכללית.

ויש לפרש ג"כ כי ראה את עניי היינו הכוונה על העני הרוחני של כ"א שידע בפנימיותו את המכאוב הרוחני והרגשת התשובה שהרגיש ע"י זה.

ויש לפרש לשון ויאמן העם שהיתה אמונה זו כללית של העם ועי"ז שמעו והבינו כי פקד ד' את בני"ג היינו הפקידה של הגאולה לדורות שגאולת מצרים היתה שורש הגאולה לדורות, וכי ראה את עניי היינו ג"כ השעבוד הכללי שהי' ג"כ לדורות, דמה שנאמר ואחרי כן יצאו היינו אח"כ תהי' יציאה אבל הגלות הי' גלות לדורות, ולכן חייב כ"א בכל דור ודור לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, ועי"ז תרגם ית שעבודם דהיינו עצם השעבוד של הגלות של בני"ג, ויותר נכון לפרש כי ראה את עניי היינו שעבודם עתה בדור זה כי עי"ז שייך ראוי, והיינו שעל בני"ג בכלליות היתה פקידה לכל הדורות והראי' היתה על עניי וגלותם במצבם הנוכחי.

ג.

ה. אל תקרב הלום של געליך וגו'. יתכן לפרש שמשם חשב להתקרב יותר מפני שהמקום שעומד עליו אינו מוכשר עוד לראות בגלוי את המראה, ואמר לו השי"ת שאין צריך להתקרב כי המקום אשר עומד עליו אדמת קודש הוא ומוכשר למראות הנבואה, רק אתה